

Vergaderjaar 2016–2017

34 676

Werkbezoek van een delegatie uit de contactgroep Frankrijk aan Frankrijk (9 tot en met 12 januari 2017)

Nr. 1

VERSLAG VAN EEN WERKBEZOEK

Vastgesteld 9 februari 2017

Een delegatie van de contactgroep Frankrijk van de Tweede Kamer heeft van maandag 9 tot en met donderdag 12 januari 2017 op uitnodiging van de «Groupe d’amitié France/Pays-Bas» van de Assemblée nationale een werkbezoek gebracht aan Frankrijk. Aan dit werkbezoek hebben de voorzitter **Elias (VVD)** en de leden **Mulder (VVD)**, **Berckmoes-Duindam (VVD)** en **Vermeij (PvdA)** deelgenomen. Tevens hebben de leden **Maij (PvdA)** en **Omtzigt (CDA)** in hun hoedanigheid als co-rapporteurs inzake de Brexit deelgenomen aan het eerste deel van het werkbezoek in Parijs. De delegatie werd gedurende het werkbezoek begeleid door griffier Van Haaster.

Het werkbezoek vond plaats in vervolg op het bezoek van de Franse vriendschapsgroep aan Nederland in 2013, waarover reeds eerder separaat verslag is uitgebracht (zie bijlage). Het werkbezoek aan Frankrijk stond in het teken van de Nederlands-Franse betrekkingen en met name de parlementaire dimensie ervan. Tevens is, mede in het licht van de aangekondigde uittreding van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie («Brexit»), veel aandacht geschonken aan de toekomst van de Europese Unie en de betekenis en kansen voor de bilaterale samenwerking in dat verband. De informatie en inzichten, opgedaan tijdens dit werkbezoek, zullen door de co-rapporteurs betrokken worden bij hun nog op te stellen rapport over de Brexit in relatie tot Nederland en de Nederlandse belangen.

De delegatie kijkt terug op een indrukwekkend en inspirerend werkbezoek waarin het nuttige met het aangename werd verenigd. De bijzonder hartelijke ontvangst in een harmonieuze sfeer heeft de politieke en culturele uitwisseling allerwegen bevorderd. Gedurende het werkbezoek was er ruime gelegenheid voor gesprekken en gedachtewisseling over onderwerpen van gemeenschappelijk belang. De delegatie hecht eraan haar dankbaarheid en complimenten voor de uitstekende organisatie van dit werkbezoek ook langs deze weg aan de Groupe d’amitié onder leiding van *députée* mevrouw **Bérengère Poletti** uit te spreken. Evenzeer is de delegatie zowel de Franse ambassade in Den Haag als de Nederlandse

ambassade in Parijs zeer erkentelijk voor de geboden ondersteuning en begeleiding gedurende het werkbezoek. De delegatie prijst de beide ambassadeurs **Ed Kronenburg** en **Philippe Lalliot** voor hun medewerking aan het welslagen van dit werkbezoek.

De delegatie brengt langs de lijnen van het programma als volgt verslag uit van het werkbezoek.

Maandag 9 januari 2017

Op maandagmiddag 9 januari werd de delegatie voor een gesprek ontvangen door de heer **Philippe Leglise-Costa**, als secretaris-generaal voor Europese Zaken belast met de interdepartementale Europese beleidscoördinatie binnen de Franse regering. In dit gesprek kwamen onder meer de gevolgen van de Brexit voor Europa, Frankrijk, Nederland en de bilaterale samenwerking aan de orde. Ook is de positie van nationale parlementen evenals het belang van subsidiariteit en proportionaliteit voor Europees overheidsoptreden onderwerp van gesprek geweest.

Op maandagavond werd de Nederlandse delegatie ontvangen in de Nederlandse residentie door ambassadeur **Ed Kronenburg**. Op informele wijze werd de delegatie door de ambassadeur en zijn ambassadestaf onderhouden over de Nederlands-Franse betrekkingen en de politieke actualiteiten in Frankrijk.

Dinsdag 10 januari 2017

Dinsdagochtend 10 januari heeft de delegatie doorgebracht in de «Sénat» gehuisvest in het «Palais du Luxembourg». Na een uitgebreide rondleiding door de historische Senaatsgebouwen sprak de delegatie met de commissie Europese Zaken onder leiding van de heer **Jean Bizet**. Senator Bizet markeerde de Franse positie ten aanzien van de aangekondigde Brexit. Een speciale door de Senaat ingestelde Brexit-commissie onder co-voorzitterschap van de heer Bizet en de heer Raffarin doet momenteel onderzoek naar de betekenis en gevolgen van de Brexit voor Frankrijk en Europa. Naar verwachting zal deze speciale commissie in de loop van februari een rapport uitbrengen. De inhoudelijke gesprekken werden voortgezet tijdens een werklunch, aangeboden door de heer **Jean-Jacques Lozach**, voorzitter van de Frans-Nederlandse vriendschapsgroep van de Sénat.

In de middag zette de delegatie het werkbezoek voort in de Assemblée nationale, het Franse Lagerhuis en het equivalent van de Nederlandse Tweede Kamer. De delegatie werd, gezeten in de Voorzittersloge, tijdens het dagelijkse vragenuur in de plenaire zaal uiterst hartelijk welkom geheten door de Voorzitter van de Assemblée nationale, de heer **Claude Bartolone**. Deze begroeting werd gevolgd door een hartverwarmend applaus door de Franse parlementsleden. Aansluitend voerde de delegatie een gesprek met de voorzitter van de commissie Europese Zaken, mevrouw **Danielle Auroi**. In dit gesprek lag het accent op de Europese samenwerking en de gewenste taakverdeling tussen de Europese Unie en de EU-lidstaten, waarbij verschillende observaties en meningen de revue passeerden. Het middagprogramma eindigde met een gesprek met mevrouw **Marie-France Hérin**, directeur van de dienst voor Europese Zaken van de Assemblée. Zij gaf een uiteenzetting over de EU-werkwijzen en de procedurele behandeling van EU-voorstellen in de Assemblée. De delegatie lichtte vervolgens de EU-procedures in de Tweede Kamer toe. In beide gesprekken is ook besproken hoe nationale parlementen zicht en

grip kunnen houden op de uittredingsonderhandelingen tussen het Verenigd Koninkrijk en de Europese Unie.

's Avonds werd de delegatie door mevrouw Poletti en de leden van de Groupe d'amitié uitgenodigd voor een vriendschapsdiner in een sfeervol restaurant waarbij als muzikale omlijsting enkele klassieke aria's op welluidende wijze ten gehore werden gebracht.

Woensdag 11 januari 2017

Het programma startte op woensdag 11 januari met opnieuw een bezoek aan de Assemblée nationale, gehuisvest in het «Palais Bourbon». Aan de hand van een rondleiding door de imposante gebouwen en de indrukwekkende plenaire zaal werd de delegatie voorgelicht over de historische en institutionele wederwaardigheden van de Assemblée. Tijdens een werklunch in het parlamentsgebouw, aangeboden door de Franse Groupe d'amitié, werd er in positieve zin gereflecteerd op de vruchtbare parlementaire samenwerking van de afgelopen jaren. Ook werd vooruitgekeken op besteding van de vriendschapsband na de algemene verkiezingen die later dit kalenderjaar in achtereenvolgens Nederland en Frankrijk zullen plaatsvinden. Van de zijde van de Nederlandse delegatie werd vrij uitgebreid toegelicht hoe aanmerkelijk genuanceerder de politieke standpunten in Nederland ten aanzien van niet alleen euthanasie maar ook abortus en softdrugs liggen dan doorgaans klakkeloos door de internationale pers wordt aangenomen.

's Middags kreeg de delegatie inzicht in een belangrijke sector van de Franse economie – de productie en export van luxeartikelen – door middel van een bezoek aan de ateliers van **Louis Vuitton** in Asnières-sur-Seine waar de modeartikelen en accessoires van het Franse label grotendeels met de hand worden vervaardigd. Tijdens de rondleiding langs het maakproces – van ontwerp tot eindproduct – kwam ook het ondernemersklimaat in Frankrijk en het Franse sociaaleconomisch beleid ter sprake.

Het avondprogramma werd doorgebracht op de Nederlandse residentie waar de plaatsvervangend Chef de Poste, de heer **Dirk-Jan Nieuwenhuis**, de Nederlandse delegatie en de Franse Groupe d'amitié vergastte op een diner ter ere van de Nederlands-Franse betrekkingen.

Donderdag 12 januari 2017

Op donderdag 12 januari werden de resterende delegatieleden door mevrouw Poletti uitgenodigd voor een culturele excursie naar Reims, een van de belangrijkste steden in de regio waaruit zij afkomstig is. Reims is met name bekend vanwege de door de UNESCO beschermde kathedraal en ook als hoofdstad van de champagnestreek.

Na enkele culturele activiteiten werd de delegatie ontvangen in het stadhuis van Reims door de burgemeester en tevens parlamentslid, de heer **Arnaud Robinet**. Tijdens deze ontmoeting werd onder andere gesproken over de verschillen en overeenkomsten ten aanzien van het lokaal bestuur in Frankrijk en Nederland. Ook de relatie tussen de centrale overheid en het decentraal bestuur werd daarbij aangestipt.

Aan het einde van de middag werd de terugreis naar Nederland aanvaard waarmee het vriendschapsbezoek van de contactgroep Frankrijk ten einde kwam.

De voorzitter van de contactgroep Frankrijk,
Elias

De griffier van de contactgroep Frankrijk,
Van Haaster

VERSLAG VAN EEN INKOMEND WERKBEZOEK AAN DE CONTACTGROEP FRANKRIJK

Vastgesteld 13 februari 2014

Van woensdag 13 tot en met vrijdag 15 november 2013 heeft de contactgroep Frankrijk van de Tweede Kamer een delegatie van de Franse *Assemblée Nationale* ontvangen. Dit bezoek vond plaats in het kader van de parlementaire vriendschapsband die door de contactgroep en de *Groupe d'amitié* van de Assemblée wordt onderhouden. Met een zekere regelmaat worden over en weer werkbezoeken en uitwisselingen georganiseerd. Het laatste vriendschapsbezoek dateert van 2009, toen een Nederlandse Kamerdelegatie Parijs bezocht.

De bezoekende delegatie bestond uit vijf parlementariërs, te weten mevrouw Bérengère Poletti (voorzitter van de *Groupe d'amitié*) en de heren Philip Cordery, Michel Lefait, Jean-Claude Mathis en Marcel Rogemont (allen vicevoorzitters).

Na aankomst in Nederland op woensdag 13 november bracht de delegatie een bezoek aan een productiebedrijf van duurzame energie en biobrandstoffen in Noord-Brabant.

's Avonds werd de delegatie tijdens een receptie in de residentie van de Franse ambassadeur in Den Haag, Zijne Excellentie de heer Pierre Ménat, welkom geheten in Nederland. Ook de voorzitter en leden van de Contactgroep Frankrijk waren hierbij aanwezig evenals tal van andere genodigden.

In diverse toespraken werd hulde gebracht aan de bilaterale vriendschap en het belang van economische, culturele alsook parlementaire samenwerking. De heer Elias als voorzitter van de contactgroep belichtte in zijn Franstalige rede de verwevenheid van de moderne Franse en Nederlandse politieke geschiedenis vanaf de zeventiende eeuw. Franse denkers als Descartes, Voltaire en Diderot maakten reizen naar Nederland of woonden er een tijd. De Franse scheiding van kerk en staat (*«la laïcité»*) is geïnspireerd op het werk van Spinoza, een Nederlandse filosoof. Voorts memoreerde de heer Elias het Franse initiatief tot een militaire missie in Mali die is uitgemond in de VN-missie MINUSMA, waaraan ook Nederland deelneemt. In dit verband stond hij kort stil bij de betreurenswaardige moord op twee Franse journalisten in Mali eerder in november.

De volgende dag, donderdag 14 november, werd de delegatie in de Tweede Kamer ontvangen voor een serie inhoudelijke gesprekken over uiteenlopende thema's. De Franse parlementariërs spraken zowel met leden van de contactgroep Frankrijk als met leden van de commissies voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Economische Zaken, Financiën en Europese Zaken. In deze gesprekken kwamen diverse onderwerpen ter sprake, zoals sociale zaken en ouderenbeleid, justitie en staatsrecht, milieubeleid, bezuinigingen en de mogelijkheden voor economische groei. Ook de politieke samenwerking op het internationale vlak en in Europa werd te berde gebracht.

Doordat verscheidene Kamerleden aan deze gesprekken deelnamen konden alle vragen van de Franse parlementariërs worden beantwoord en ontstond een vruchtbare gedachtewisseling die over en weer meer inzicht verschafte in het parlementaire stelsel in Frankrijk en Nederland en in de verschillende politieke standpunten ten aanzien van de besproken beleidsterreinen. De contactgroep is veel dank verschuldigd aan de

Kamerleden die bereid waren om hun medewerking te verlenen aan deze gesprekken.

De Franse delegatie werd tevens welkom geheten door de Voorzitter van de Tweede Kamer, mevrouw Van Miltenburg. In haar Franstalige ontvangstrede preees zij de delegatie voor de warme vriendschap die sinds lange tijd tussen het Franse en het Nederlandse parlement bestaat. In Europees perspectief wordt goede parlementaire samenwerking steeds belangrijker. Het verdrag van Lissabon heeft het mogelijk gemaakt dat nationale parlementen voorstellen voor wet- en regelgeving van de Europese Commissie toetsen aan het beginsel van subsidiariteit. Indien deze toetsing in een bepaald aantal parlementen negatief uitvalt, kan dit resulteren in een zogeheten gele kaart. In dat geval dient de Europese Commissie haar voorstel te heroverwegen. Een vroegtijdige uitwisseling van standpunten tussen nationale parlementen is daarbij van groot belang.

Aansluitend aan het officiële programma volgde een rondleiding door de gebouwen van de Tweede en de Eerste Kamer. In de plenaire zaal nam de delegatie plaats in de Voorzittersloge, alwaar zij gedurende enige tijd het debat over de begroting van het Ministerie van Defensie bijwoonde.

Tijdens een gezamenlijk diner in Den Haag werd het gesprek tussen beide vriendschapsgroepen informeel voortgezet. In een amicale, gemoedelijke sfeer werden de overeenkomsten en verschillen tussen de Franse en de Nederlandse cultuur en cultuurgeschiedenis besproken. De verbroedering tussen de van oorsprong «Galliërs» en «Bataven» nam toe naarmate de avond vorderde. Dit informele samenzijn vormde daarmee een waardevolle aanvulling op het officiële programma.

Op vrijdag 15 november werd de Franse delegatie door de contactgroep uitgenodigd voor een cultureel programma in Amsterdam. Dit programma bestond uit een bezoek aan het recentelijk heropende Rijksmuseum gevolgd door een grachtenrondvaart en een bezoek aan de Bloemenmarkt.

Bij het afscheid dankte de Franse delegatie de contactgroep voor de bijzonder vriendschappelijke ontvangst en het interessante, veelzijdige programma. De uitnodiging voor een wederbezoek aan Parijs werd door de contactgroep van harte aanvaard. De contactgroep kijkt met tevredenheid en voldoening terug op het Franse werkbezoek, dat onmiskenbaar heeft bijgedragen aan een versterking van de bilaterale parlementaire betrekkingen en bovendien tot meer kennis en begrip van elkaars politieke stelsels, gebruiken en opvattingen heeft geleid.

De contactgroep hecht er ten slotte aan om de Franse ambassade in Den Haag en de Nederlandse ambassade in Parijs dank te zeggen voor de zeer gewaardeerde medewerking bij de voorbereiding en organisatie van dit werkbezoek.

De voorzitter van de contactgroep Frankrijk,
Elias

De griffier van de contactgroep Frankrijk,
Van Haaster